

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre 2 frt	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	VI., Érsek-utca 2. szám.

TARTALOM: Adjunk az ifjúságnak ideálokat. Robitsek Ferencz. — Legyünk igazságosak. Szokoly István. — A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság ügyiratai. — Tárca: A cukor. Czeizel György. — Levelezés. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Hirdetések.

Adjunk az ifjúságnak ideálokat!

Materialisztikus korunk legfeljebb muló dicsőségért tudja lelkesíteni fiait, míg felszeg nevelésével szívükbe a tudomány gögijét ültetve, őket a legtöbb esetben képtelenné teszi arra, hogy előítéletektől menten a tiszta keresztény gondolkodás előtt meghajoljanak és »növekedjenek korban és bölcseségben«, adjunk ifjúságunknak nemes ideálokat a szentekben, hogy megtanuljanak »a hitből élni« »ex fide vivere!«

Valljuk be, hogy az egyháznak Magyarországon, ahol aránylag még nagyon is sok a katolikus iskola, még nem sikerült azt a rossz befolyást ellensúlyozni, amelyet ifjúságunkra a szülők indifferenzizmusa és a kor vallásellenes áramlata gyakorol. Egyellen tekintet ifjúságunkra, midőn vallásunk legszentebb titkainak megünneplésében részt vesz, meggyőző a szomorú valóról; egész lényük mutatja, hogy nem lelkesülnek azért, amit talán még hisznek. Urfelmutatás alatt, — ha iskolai felügyelet alatt vannak jelen a gyermekek — térden állanak, ha nem örökös felettük pedagógiai tekintély, részben még azt sem teszik, de mind a két esetben elárulják, hogy nem érzik Krisztus jelenlétének jótékony melegét. Hiányzik számukra a vonzó példa: a vallás szent érzelmeitől áthatott szülő, aki gyermekével versenyt vallásos és jó aki teljesen felfogja a pap misszióját gyermekével szemben és aki támogatja őt.

A mindkét nembeli ifjúság rendszerint nélkülözi a hittanár kartársainak szankcióját mindahhoz, amit a hittanár mond; a kartársak tudatlansága a hit dolgában, néha leplezett vagy leplezetlen nyilatkozatok a vallás ellen, vagy minden áhitatot nélkülöző maguktartása, midőn tanítványaikkal együtt vannak a templomban jelen, mind megannyi hatalmas tényező a pap működésének ellensúlyozására. — Mi sokszor fordul elő, hogy a kartársak működése állandó czáfolat a hittanár szavaira. Ezek azonban csak a belső ellenségek: a világ a külső ellenség, kevésbé veszélyes, mint amazok, de elég hatalmas azért, hogy megejtse a mindkét

nembeli ifjúságot, ha jökor nincs beiskolázva abba, hogy miként kell »hitből élni.«

Az ifjúságnak nemes ideálokra van szüksége, hogy tetteire vonzza! A külföld katolikusai minden eszököt és alkalmat felhasználnak, hogy »megmentsék az ifjúságot és biztosítsák a jövőt!« Ezért indították meg sz. Alajos halála napjának háromszázados évfordulója alkalmával a mozgalmat e napnak méltó megünneplésére; hadd lássák szülők és gyermekek egyaránt az ifjúság legszebb ideálját az oltárra emelve. Szükséges, hogy hazánkban is minél nagyobb mértékben legyen ezen ártatlan, imában buzgó, bűnbánó, a világ ledér örömetől irtózó, visszavonultságában korán érett ifjura, sz. Alajosra, irányozva a közfigyelem.

1891. jún. 21-én lesz háromszáz éve, hogy az ifjúság védője, gonzagai sz. Alajos a kereszténység központjában a római kollégiumban, romlatlanul adta vissza lelkét Teremtőjének, hogy jutalmul kapja azt a boldogságot, amelyről Pazzi sz. Magdolna (1600 apr. 4. történt) látomásában mondja, hogy: »Sohasem hittem volna, hogy olyan dicsőség létezzék a mennyek országában, mint a milyenben sz. Alajos részesült!«

Franciaország és Olaszország katolikus ifjai nagyszerű zarándoklatokat terveznek Rómába sz. Alajos sírjához, és azok, akik otthon maradni kényeszerülnek, díszes albumba írják neveiket és boldogabb társaikat kérik, hogy vigyék el legalább kezeik írását magukkal, tegyék azt le sz. Alajos sírjára, mint tiszteletük, szeretetük, hódolatuk szerény jelét, mialatt ők otthon kérik a nagy szent oltalmát és menyét pártfogását.

Háromszáz év óta lelkesíti, bátorítja, vigasztalja és erősíti sz. Alajos példája a kath. ifjúságot; és ahányszor ez ifjúság áhitattal és tisztelettel borul le sz. Alajos képe előtt, nem üres kép előtt időzött, mert sz. Alajos megdicsőült szelleme lebeg fölötté, védve és áldva az oltalmát esdő ártatlanságot, csak az Isten tudja számát annak a száz meg százezer léleknek, akikre sz. Alajos tisztelete az Isten kegyelmének bőséges forrása volt, és ha közülük később a világ el is tántorított egyet-kettőt, ezek is kénytelenek voltak beismerni, hogy boldog kor

volt az, amelyben sz. Alajos képe előtt meghajoltak és benne eszményképet tiszteltek.

Nem szabad elmulasztanunk az ifjuság figyelmét szent Alajos életére, mint ez »élő hit« legszebb gyümölcsére felhívni. Az ifjuságnak példában kell látnia a különbséget azon hit között, amely a kinyilatkoztatott igazságnak egykedvű elfogadásában, annak pusztán meg nem tagadásában vagy szórakozott lélekkel történő bevallásában, elmondásában áll és azon hit között, amely szívet-lelket átjáró meggyőződés, amely besugározza az ifjuság lelkesedését és a meglett kor higgadt munkálkodását.

Magyarország mindkét nembeli ifjuságának leg-
alább lélekben kell a sz. Alajos jubileum alkal-
mával az örök városba zárandokolnia, sajátkezűleg,
vagy ha erre képes még nem volna, anyja keze által
nevét a Rómába küldendő albumba bevezetnie,
amelyben ártatlanságának megőrzésére szent Alajos
mennyei pártfogását kéri.

Ki tudja, nem lesz-e egykoron, a kísértés nap-
jaiban, vagy a bukás rémes korszakában a vissza
emlékezés az egykor ártatlan szív felbuzdulásaira
az egyetlen eszköz, amelyet az Isten szent kegyelme
megragad, hogy a boldog örökkévalóságnak biz-
tosítsa sz. Alajos egykori őszinte tisztelőjét.

Lelkesítsük az ifjuságot, hogy az ifjuság védőjét
úgy ünnepelje mint az emberiség legnagyobb jó-
tevőinek egyikét, és mi az élet komoly küzdel-
mei között is, egy jobb jövő után való erős vágyó-
dással, álljunk az ifjuság soraiba, ünnepeljünk vele
együtt és hassunk oda, hogy napjainkban, az ifju-
ság veszedelmének és csábításainak napjaiban, a
sz. Alajos tisztelete abba ne maradjon, hanem vi-
rágozzék és megteremje az ártatlanság bőséges
gyümölcsét továbbra is.

Dr. Robitsck Ferencz.

Legyünk igazságosak.

Örömmel vettem tudomást azon tényről, hogy
Darvas Károly sárospataki szeretett kartársam
figyelemre méltatván szerény cikkemet, azt meg-
jegyzésével volt szíves kísérsni.

Tisztelt kartársam így indokolja felszólalását:
»Ha a kántortanítói állomások jövedelmei ilyen
javításon mennének keresztül.« Ez a kifejezés sze-
rintem nem helyes, mert ha mi mint tanítók a
törvényes minimumot megkapnánk, ez nem javítás
lenne, hanem a 68-iki törvény végrehajtása.

De kérdem, ha a nem kántorok már élvezik a
minimumot, miért fosztatnánk meg a jogtól mi,
kik esetleg mellék-hivatalt is viselünk? Valjon az
egy osztály tanításáért nem érdemeljük-e ki ép
úgy azt a minimumot, mint azok, kiknek mellék-
foglalkozásuk nincs?

Erre azt jegyzi még meg szeretett kartársam,
hogy a kántortanító talán nem is felelhet úgy meg
tanítói hivatásának, elfoglaltsága miatt, mint az,
ki egyedül csak tanító. Ez nem áll.

Az egyházi férfiak, kik többnyire mint iskola-
igazgatók vezetik a tanügyet, mindig bírnak annyi
érzékkel és bölcs belátással, hogy az összes elő-
forduló egyházi ténykedéseket oly időre teszik,
midőn a tanítás hiányt nem szenved.

Kedves kartársam a méltányosságról is ír. Kér-
dem: kiknek az ügye előbbvaló, azoké-e, kiknek
habár szegénytelen kevés ugyan az a 300 frt, de
már mégis megvan; vagy azoké, kik több ezren
vannak pályatársaim között, s pláne kettős hivatalt
viselnek, s még e kettős hivataltól sem bírják
előteremteni azt a minimumot?

Nem akarok kérdést intézni ily sorsban levő
pályatársaim ezreihez, hogy igazolják állításomat,
de akik szavaimban kételkednek, hagyják el cse-

TÁRCZA.

A c z u k o r.

— Kati szaladj hamar az orvos úrért, jönne a
kis Bélát megnézni. — Szegény kis fiam, mennyit
kell szenvedned!

Katinak nem kell a parancsot ismételní; rövid
vártatra meghozza az orvost. Hogy a kis fiu csak-
ugyan beteg: annyit laikus szem is kitalált volna.
Sápadt, akar krétával etetnék; feje forró s gyom-
rából ki-kítör az ecetes szag. Beteg volta leg-
biztosabb jelének azonban az érintetlen czukorkát
tartom, melyeket panaszhangja csillítására kapván:
egészséges állapotban nem hágy vala szerte heverni.

Az orvos tapasztalt ember: előbb annak rendje-
módja szerint megtapogatván a kis pacienst, kér-
déseivel bűnvallomásra bírja a kesergő anyát is

— Hát hol is fáj kiesikém? — szól az orvos.

— A fejem.

— És még?

— A gyomrom.

— No ne félj semmit, majd elkergetjük azt a
betegséget.

— Jaj orvos úr! — hallani az aggódó mamát —
csak azután igaz is volna: de mikor nincsen hét,
hogy a gyomranak, vagy a fejének baja ne esnék.

— Úgy-úgy? Tehát sokszor panaszkozik?

— Már hogy is ne panaszkodnék a szegény,
mikor fájdalmi vannak?! Pedig úgy vigyázunk
reá; nehéz ételtől óvom, csak könnyűt kap, esupa
édessegen él: akár a kanári madár.

— Hát savanyú ételeket nem adnak neki?

— Adni csak adnánk, orvos úr; kér is ám a
lelkem, de félek, hogy ártalmára volna.

— Ne tessék aggódni, majd kigyógyítjuk; hanem
arra kérem, asszonyom, hogy rendeléseimet pon-
tosan teljesítsék.

— Akár a szentirást, orvos úr!

— Elsőben is ezeket a czukorkákat jó lesz
valahová a láda fenekére hányni, vagy, ha úgy
tetszik: az ablakon is kivethetik azokat, a füeska
azonban semmi esetre se jusson hozzájuk. Az okát
majd később mondom meg. Holnap ismét eljövök;
addig pedig tessék rendelésemmel valakit a gyógy-
szertárba küldeni s a gyógyszerert pontosan beadni.

— Kati szaladj a patikába s hozd, ami e pa-
pirosra van írva.

— Ha enni kérne a füeska, legjobb lesz valami

des nyughelyöket s jöjjenek a felvidék elszórt kis faluiba és látni fogják, hogy semmit sem nagyítottam. Különb en ez a szomorú és szégyenletes állapot a statisztikák alapján az intéző körök előtt is ismeretes.

Azért tehát mi a teendő? Szerintem az, hogy minden mellékes jövedelemtől eltekintve, közös erővel oda kell hatni, hogy először az ország legkisebb községében is, végre legyen hajtva a 68-iki törvény s az egy osztály tanításáért minden tanító megkapja a 300 frtját. A mellékjövedelmet tekinteni nem szabad, mert ez az irigység bélyegét sütné ránk.

De ezen körülmény nem is lehet semmi szín alatt irányadó a minimumra nézve, annál kevésbé, mert a törvény *kántortanítót* nem ismer, ép úgy, mint nem ismer posta-, földbirtokos- vagy magánórákat adó tanítót, hanem csak tanítót.

Ebből a tényből kifolyólag az is következik, hogy a törvényhozás *kántortanítónak* 500, vagy bármennyi fizetést meg nem állapíthat; mert a kántortanítói állás két hivatalt képvisel. Mint kántor egyedül az egyháznak s mint tanító egyház és államnak lévén alárendelve. És így a kántori jövedelem meghatározása jogosan egyedül az egyházat és hitközséget illeti.

Hogy a tanítói minimum 600 frtra emeltessek, mert ezt megérdemeljük, elismerem, sőt nagyon sürgősen kellene biz' ezt az ügyet rendezni, de mégis talán először a 68-iki törvény végrehajtását kellene keresztül vinni az egész országban s ha ez megvan, menni tovább újra egy lépéssel; félt azonban, hogy egyszerre két ügybe fogunk, majd egyik sem nyer elintézését és ügyünk hajótörést szenved.

Mert én az életből szeretek beszélni: ha látom a felvidék nyomorult viskóival eltelt kis községe-

ket, s a benne nyomorral küzdő szegény népet, uram, ezeknek a teher már sok, már-már roskadoznak alatta; kétség fogja el szívemet ügyünk iránt, mert nem szeretek ábrándokban ringatózni, melyből mindig fájó a felébredés. Minek volna ide az a megállapítandó 600 frtos minimum, ha nem volna, aki azt megadja! Ha az egyház vagy az állam fizetné egy közös pénztárból, nagy örömmel üdvözölném magam is a reformot. De hogy újra annak a szegény tanítónak kelljen beszélnie krajezáronkint végrehajtás vagy más szomorú módok folytán, s ez által még türethetlenebbé tegyük a tanítói állást, sőt a nép előtt gyűlöletessé, ezt jó lélekkel nem kívánhatom senkinek.

Különb en szerintem fizetés tekintetében a tanítót a néptől egészen függetlenné kellene tenni. Ezt kívánja a tanügy java és a tanítói hivatal méltósága. Ezt csak mi érezzük leginkább, kik kántori ténykedést is végezzünk. Ezt a fizetési módozatot, mely nálunk van, az idő viszontagsága s a nép lelkiismerete oly változatossá teszi, hogy egyik év sokszor lényegesen különbözik a másiktól; mikor jégeső, árvíz vagy bármily más elemi csapás egész évi reményünket megsemmisítheti: ilyen fizetési módozat a mai korban már fenn nem állhat. És hiszem, hogy ennek valóságát az intéző körök is beismerik.

Midőn soraimnak végéhez közeledek, újra mondom: hassunk oda közös erővel, hogy a minimumot Magyarország legkisebb községében is a tanító egy kézből, havonkint előre fizetve megkaphassa, amit majd csakis az állam tetemes segélyével lehet keresztül vinni, és ha ez meg lesz, akkor egyesült erővel, összetartva, az irigységnek még latszatát is kerülve, járuljunk kérésünkkel a törvényhozás elé, hogy a mai korban ezen szégyenletes minimumot kedves kartársam és mindnyájunk közös óhaja

erős húllevest, becsináltat, vagy pedig főtt tejet adni neki.

Másnap ismét megjelent az orvos és az anya örömhangoz adja tudtára, hogy édes magzatja már csaknem teljesen felépült.

— Mondtam úgy-e, hogy nem kell aggódni? Hanem, hogy e baj vissza ne térjen: akarok asszonyomnak valamit mutatni. Tessék csak e gyermekfogat megnézni, ez egy hat éves fiucskaé volt.

— Fiam is épen annyi idős.

— Gondoltam, s azért hoztam ilyenit. Most tessék e fogaeskát három napon át meleg czukoroldatban tartani: három nap múlva majd megnézzük, addigra a kis Béla bizonyára egészséges lesz már.

S úgy is volt. Három nap se telt bele és a fiú fapáripáján nyargalt, ugrándozott: czukrot is kért, de nem kapott, mert az anyja az orvos rendeltéhez tartván magát, sejteni kezdé, hogy a betegség utóvégre is talán az édességekkel áll valami kapcsolatban. E sejtelem persze szemrehányásnak is beillett, mert lekem anyjukomnak is volt rovása e tekintetben, alig várta tehát az orvos eljövetelét. S az orvos szavát tartá. Ugyanő előkére a meleg czukoroldatban tartott fogaeskát s odanyújtá az anyának.

— Tessék csak összenyomni

— De hisz ez egészen megpuhult.

— Meg bizony, asszonyom, és a czukoroldat ezetté vált.

— No ezt nem hittem volna.

— Ezzel csak meggyőzni akartam, hogy fiaeskáját a sok czukor, meg nyalánság tette beteggé. Nem egy mama panaszkodott már előttem, hogy gyermekének milyen gyenge és fájós a gyomra s én ezeken cseppet sem esodálkozom: mikor a mama, néni, bácsi, dajka s a kedveskedni akaró vendégek mind édességgel tömik a szegény gyermeket, vagy ezzel csitítják füleiket bántó hanggyakorlatai közben. Ha ugyanis a czukrot vízben feloldva melegen tartjuk, ezet lesz belőle, amint látni tetszik. A gyermekeknél a meleg nyálka s a gyomornedv pótolják a meleg vizet; az édességek tehát ezetté válnak az ember gyomrában s ennek következtében ártalmára is vannak. Az ilyen gyermek egyszer édes, máskor meg savanyú étel után kívánczik, maga sem tudja: mi illenek gyomrába; az okosan táplált gyermekek ellenben nem válogatósak s kedvelik az egyszerű ételt. De rombolólag hat az a fogakra is. Nem a czukornak keménysége folytán romlik a fog, mint némelyek

szerint 600 frira emelje és kedves gondoskodása tárgyává tegye, hogy azt egy kézből havonként előre fizetve az ország minden tanítója esetleges mellékjövödelmétől eltekintve, meg is kaphassa.

A kántori jövedelem mikénti meghatározását pedig hagyjuk a magas püspöki kar bölcs belátására, kikről meg vagyunk győződve, hogy méltányosan fogják ezt részünkre megállapítani annál is inkább, mert ennek megállapítása jogosan csakis az egyház körébe tartozik. Isten áldása és béke legyen velünk!

Szokolay István.

A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság üggyiratai.

Pozsonymegye morva-szl.-jánosi alesperesi kerület tanítói követve Istenben boldogult szeretett bíboros-érsek atyánk helyeslő szövegét, aki a tanügy körül páratlan áldozatkészséggel kitűnt, s kinek a kath. tanügy körüli buzgalma egy orsz. kath. nagygyűlés megtartását helyesléssel fogadta, f. évi április hó 16-án Bur-Szent-Miklóson egy értekezletre egybegyűltek, hogy ezen a megtartandó orsz. kath. tanítói gyűlés mozzanatát behatóan tárgyalják.

Mindenek előtt kijelentjük, hogy bármit határozna is ezen orsz. kath. tanítói gyűlés, azt csak is akkor akarjuk magunkévá tenni, ha ehhez a nagyméltósági püspöki kar, mint főhatóság, helyeslő és megerősítő szavával járul. Mi tehát édes kötelességünknek ismerjük, miszerint kifejezzük abbéli elhatározásunkat, hogy a megtartandó kath. tanítói nagygyűlés eszméjét s nagy fontosságát, mint a magyarországi kath. iskolaügy előmozdítására törekvőt elismerjük, minek következtében a r. kath. tanítói nagygyűlés megtartását nemcsak helyeseljük, de az erre nézve már kitűzött pontokhoz csatlakozunk s azokat programm gyanánt elfogadjuk.

Aujeszky Ferenc,
alesperes, ker. tanfelügyelő.

*

Midőn az országos kath. tanítógyűlés megtartása érdekében összehívott tornai alesperesi kerület tanítóinak abbéli jegyzőkönyvi határozatát, hogy a nagy horderejű eszme

hiszik, hanem a belőle fejlődő ezetsav teszi tönkre, ahogy ezzel is megtörtént. A dolog magyarázata igen egyszerű. Egyes csukordarabkák a fogak között maradván, egyesülnek a meleg nyálkával s az ebből képződő ezetsav, más savhoz hasonlóan, lassan, de biztosan eszi a különben sem oly igen erős gyermekfogát. S ha egyszer rossz a fog, akkor a gyomor is szenved. Az okosan, egyszerű ételekkel táplált gyermek fogai épek s ennek következtében az ételek is jól megrágyva kerülnek a gyomorba. Nem úgy az előbbinél.

Van azonban a dolognak még erkölcsi oldala is. A nyalánságok ápolják a gyermekben a torokosságra és élvezésre hajló szenvedélyt, a minek az életben sajnos következményei lehetnek. Bizonyos többszörös tolvaj és ledér ember sajnálattal vallá be a törvénytől, hogy bukását ama szenvedély okozá, mit csukorkáival nagyanyja elvesztett benne. És ki tudja: a férfi és nőnemű hányan megmaradtak volna az erény útján, ha a nyalánságot nem ismerik vala! Azt ajánlom azért, asszonyom, hogy gyermekét óvja meg ettől.

Megfogadta-e a jó tanácsot? — nem tudom.

Czeizel György.

megvalósításához szíves készséggel hozzájárulnak, alatt csatolni szerencsém van; kiváló tisztelettel nyilváníthatás mellett maradtam

Fábián Ferenc,
esp.-plébános.

*

Jegyzőkönyv, mely f. évi III. számú püspöki körlevélben 877. szám alatt kiadott kegyes rendelet folytán f. évi ápril hó 20-án a dárdai egyháskerület róm. kath. kántor-tanítói által a Laskafalván a tervbe vett országos tanítói gyűlés érdekében tartott értekezletről vétetett fel. Elnöklő esperes-tanfelügyelő indokolván a mai értekezletnek Laskafalvára történt összehívását úgy a nméltósági megyés püspök úrnak f. évi 877. kegyes rendeletéből, valamint az orsz. kath. tanítógyűlést előkészítő bizottságának hozzá intézett felhívásából, az értekezlet, melynek egyedüli tárgya a tervbe vett országos kath. tanítógyűlés és ennek elvben való elfogadása esetére az előkészítő bizottság által kitűzött tárgyak feletti eszmecsere, ezennel megnyitja, mire az értekezlet a következőket állapítja meg: I. Elnök úr azon kérdésére, vajjon a dárdai kerület igen tisztelt tanítói kara hozzájárul-e elvben egy orsz. kath. tanítógyűlés megtartásához? A jelenlevő tanító urak a legnagyobb lelkesedéssel jelentik ki hozzájárulásukat, amennyiben ezen gyűlés megtartásától igen sok üdvös és hasznos eredményt várnak a kath. népnevelés és az egész kath. iskolaügyre vonatkozólag.

Erdélyi János,
dárdai ker. esp. és tanfelügyelő.

*

A karádi egyhásker. róm. kath. néptanító-egylet ez évi közgyűlését Karádon tartá április 16-án, mely közgyűlésen az egylet egyhangulag elfogadta ama tétéleket, melyek augusztusban a Budapesten tartandó első kath. tanító-gyűlésen tárgyalatni fognak, minden változtatás nélkül s egyúttal kimondá, hogy ezen kath. tanító-gyűlésen egyletünk magát három tagja által képviseltemi fogja.

Páholk Lajos,
egyl. elnök.

*

Jegyzőkönyv. Felvétetett Szemcezen 1891. évi április hó 13-án a róm. kath. iskolaépületben. Tárgy: a folyó évi augusztus hóban Budapesten tartandó első kath. tanítói nagygyűlés programjának megvitatása. Élénk eszmecsere után a jelenlevők a következő határozatokat hozták: A Budapestre tervezett országos kath. tanítói első nagygyűlés a folyó évben okvetlenül tartassék meg, mivel a programba felvett tétélek oly elodázhatlan napi kérdéseket tartalmaznak, melyeket a kath. népnevelés érdekében mielőbb orvosolni honfui kötelesség.

Zalka László,
kápólnai tanító s alelnök.

*

Jegyzőkönyv. Felvétetett a főtisztelendő Hätzl Ferenc baksfalvi esperes úr által behívott tanítói gyűlésen 1891. évi ápril hó 20-án. Tárgy: az orsz. róm. kath. tanítói gyűlés megbeszélése és megvitatása. Határozat: A pontok megvitatása után az esperesi kerület tanítói köre elfogadta az előkészítő bizottság által kitűzött pontokat és azok megvitatására az országos tanítói gyűlésre két képviselőt fog küldeni.

Hätzl Ferenc,
esperes.

*

A pécsi egyházmegyébe bekebelezett pécsváradi esperesi kerület tanítói f. évi ápril 7-én Pécsváradon értekezletet tartván, oda nyilatkoztak: hogy igen is hajlandók az első országos kath. tanítók nagygyűléséhez hozzájárulni és az előkészítő bizottság programját elfogadni.

Szuly József,
plébános, h. esperes.

*

Jegyzőkönyv, felvétetett Szigetvárott, a szigetvári esperesi kerület tanítóinak ápril 16-án tartott rendkívüli üléséről. Elnök úr üdvözölvén a gyűlésen megjelenteket, felolvassa a püspöki cirkulárban megjelent, valamint a

kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság által megküldött, ugyancsak a kath. tanítói nagygyűlés megtartására vonatkozó felhívást, s kérdést intéz a tagokhoz, hogy hajlandók-e ezen több lelkes tanfőú által megindított eszmét szellemileg ép úgy mint anyagilag támogatni? A tanácskozmány nemcsak megígérte támogatását és a gyűlésen való részvételt, hanem az előkészítő bizottságnak erőt és kitartást kívánt az eszme megtestesítése érdekében.

Keserics Ferencz,
ker. esperes és tanfelügyelő.

*

A kath. tanítók első nagygyűlése tisztelt előkészítő bizottságának felszólítását a székesfehérvári egyházmegyei *első budai tanítói körben* köröztetvén, ennek a tervezett nagygyűlésnek megtartásához való csatlakozásunkat és annak tárgyai iránt nyilatkozott érzelmét az ide mellékelt köröztetvényel közleni szerencsétlétvén, kiváló tisztelettel vagyok

Bacsák Imre,
esperes-plébános.

*

Jegyzőkönyv, főlvetetett a Győregyházmegyébe kebelezett *locsmándi* esperesi kerület tanítóegyletének Horváth-Zsidányban 1891. évi ápril hó 7-én tartott rendkívüli gyűlésén. Tárgya: a magyarországi kath. tanítók első nagygyűlését előkészítő bizottság főlhívása a kath. tanítók első országos nagygyűlésen való részvételre. Felolvasatván a hivatott főlhívás, az értekezlet egész terjedelmében magáévá tette s odanyilatkozott, hogy kész abban részt venni a folyó évben is és e végett nyomban egyhangulag Piufsch János füles kántortanító urat választotta képviselőül a mondott nagygyűlésre.

Kovács Ignác,
kerületi esperes, peresznyei pléb.
mint egyházi elnök.

*

Kivonat a *győrvárosi kath. autonómia tantestületének* 1891. ápril 16-án tartott üléséről főlvetl jegyzőkönyvből. A gyűlés fől tárgya a Budapesten tartandó katolikus nagygyűlésen való részvétel megvitatása volt. A tanítószerék elhatározta, hogy a Budapesten augusztus havában tartandó kath. nagygyűlésre képviselőt fog küldeni tagjai sorából. Kiadta:

Ujlaky Géza,
jegyző.

*

A *szegszárd-vidéki római katolikus néptanító-egylet* 1891. évi márczius hó 12-én Szegszárdon tartott választmányi ülésében egész terjedelmében felolvasta az orsz. kath. tanítói nagygyűlés megtartása tárgyában egyletünkhöz intézett megleghangú felhívást és beható tanácskozás után a választmány egyhangulag hozott határozatát főlírt. Mikó György elnök kimondotta, mely szerint a főlvetett eszmét örömmel üdvözli s a kath. tanítói nagygyűlés megtartásához hozzájárul.

Mikó György,
egyl. elnök.

Levelezés.

Igen régi mondás: kit az istenek gyűlölte — tanítóvá tették, de nem mindig igaz; buzgósággal, igaz örömmel, képességének teljes erejével fírad pályáján a tanító, ha — kivált a fiatalabb erőknél — oly férfiu áll oldala mellett, ki maga is tanfőú és a tanítók dolgát alapjában érti, tehát őket okos tanácsokkal elláthatja, pályájok iránt buzdíthatja, csüggedésben vigasztalja, anyagi sorukat tőle telhetőleg javítja, szóval ha olyannal működik, aki a fennebbi axiomát jelentőségében igen — igen devalválja.

A többek között nekem is az a szerencse jutott, hogy oly férfiu mellé jutottam, ki ügybuzgó jóté-

konyságával sokaknak követésre méltó példát nyújthat és segít a népnevelésnek, néhol még szomorú helyzetén. Azért Tek. Szerk. Úr, én és mások nevében tisztelettel kérem, hogy e sorok a közönség elé kerüljenek, hogy így nyilvános köszönetet mondván, kívánjam: adjon Isten egyházunknak, tanügyünknek sok ily mecenást, kik a világ előtt tündöklenni nem akarnak, hanem úgy eszeleksenek, hogy ne tudja a jobb kéz, mit a bal mivel. Nyitra m. Kis-Hind községnek nem volt iskolája, a gyermekek számára mintegy 60-an Nagy-Hind község iskolájába jártak. Akadt azonban buzgó tanügybarát, aki gondoskodott arról, hogy a szegény apró gyermekek rossz időjárásban egészségük rovására, ne legyenek kénytelenek majd 1/2 órai utat tenni a szomszéd község iskolájába. Ez okból Kis-Hinden levő saját házában egyik szobáját iskolának rendezé be, az ott működő tanító számára a rendes és a község által kapott 350 frnyi fizetésén kívül, ő maga teljes ellátást lakással együtt, ingyen volt kegyes adományozni. Hála érzelemtől áthatva kötelességemnek tartom, magam és mások nevében a lapok utján köszönetet mondani *Vinceze Károly* nagy-hindi esp. plébános úrnak.

Összes tetteiben föltűnést nem keres, nem szavaznak neki sem miniszteri — meg nem tudom miféle más köszöneteket, azonban áldja népe és annak gyermekei! birja azok szeretetét, nemcsak szerény plébániájának hívei között, de bátran lehet állítani, esperesi kerületének összes kath. hívei között. Némely községekbe menete rögtönözött diadal menethez hasonlít, apraja-nagyja körüle sereglik, koszorúkkal halmozzák el s örülnek, ha pár szót hallhatnak tőle, melyek üdvös magként hullanak hívei szívébe, intéseit, tanítását megtartják.

Szeretete szeretetet gerjeszt, bizalma bizalmat szül. Hozzá fordulón, hacsak erejében áll, mindig segít, s hogy alattvalóinak sorsa menyire szíven fekszik, azt egy — az előadottakon kívül — fényesebb tetteivel is bizonyította.

Midőn plébániája nevezett községének, Kis-Hindnek tanítója 1890-ik év nov. havában jobb létre szenderült, hogy özvegye a férje által élvezett fizetés némi részét még megkaphassa, maga — félretéve kényelmét — 3 hónapon át buzgón eljárt Kis-Hindre tanítani. Ily tettek után, én és mások nevében kérem a jó Istent, tartsa e buzgó esperes urat soká erő- és épségben, úgy az egyház, mint hazai tanügyünknek díszére.

Kis-Hind, 1891. áprilij hó.

Laczkovics Mihály,
néptanító.

Irodalom és művészet.

— **Könyvismertetés.** Van der Kabel. hollandi festő, csak azon festményeit szokta volt dicsérni, melyek nem tartoztak legsikerültebbjei közé. Midőn egyik ismerőse ennek okát tudakolá, azt nyerte válaszul a mestertől, hogy »a jó magamagát dicséri!« Mivel magam is azt vallom, hogy a jó bor

ezégér nélkül is elkel, azért *Dreiszigler Ferencz* »*Önképzésünk akadályai*« című művének bemutatásánál tartózkodom minden dícsérettől és egyszerűen csak a tartalomról adok számot. Meg vagyok győződve, hogy ez már magában is elegendő a b. lapok igen tisztelt olvasóinak figyelmét a műre vonni. A szerző tíz fejezetre osztja művét. Az I. fejezetben értekezik az *önképzés* fontosságáról, a II-ban élesen kel ki a *tanítóképzőbe való fölvétel* körül gyakorolt lanyhaság és nembánomság ellen. Ezután szól az *előkészítő osztályokról*, melyeknek az volna hivatásuk, hogy az előismereteknél mutatkozó különbségeket kiegyenlítsék stb. A következő (IV.) fejezetben a *tkp. intézetek* tantervét veszi bírálat alá; ezután szemlét tart a *képezdei tándíron*. Következik esetelése azon végtelen könnyelműségnek, melylyel nálunk a növendékek *gyakorlati kiképzésénél* eljárnak. A VII. fejezetben az *előléptetés*, a VIII-ban pedig a *szakfelügyelet hiányáról*, a IX-ben a *tanítók anyagi helyzetéről* és az ezekből önképzésükre háramló hátrányokról értekezik. A 10. fejezetben végre azon akadályokról szól, melyek magukból a *tanítókból* veszik eredetüket. Ez rövid tartalma a 142 oldalra terjedő könyvnek, melyhez a szerző hangya szorgalommal gyűjtötte az adatokat és sorolja föl mindazon okokat, melyek önképzésünk akadályai. Óhajtjuk, hogy e művecske minden tanító és tanügybarát hajlékába betérjen, annyival is inkább, mert a szerző minden megrendelt 10 példány után egy forintot fizet a kath. tanítók árva és aggjainak menedékházára. A könyv ára 1 frt. Megrendelhetni a szerzőnél: *Dreiszigler Ferencz* néptanítónál, *Adán* (Bács-Bodroghmegye). — r—y.

— **Előfizetési felhívás.** Folyó évi július derekán a következő című, kedélyes, vidám és mulató könyv hagyja el az egeri könyvsajtót: *Páter Hilárinsz. Papi adomák s ötletek gyűjteménye*. A derült hangulatú mű körülbelül 500 adomát foglal magában a következő felosztás szerint: I. Pápák és hibornokok. — II. Érsekek, püspökök. — III. Prépostok, kanonokok, apátok. — IV. Esperesek és plébánosok. — V. Paptanárok. — VI. Káplánok. — VII. Kispapok. — VIII. Szerzetesek. — IX. Kántortanítók. — X. Egyházfik és harangozók. — XI. A szomszédból. Előfizetheti június közepéig 2 frt 20 krral. — A bolti ár egy kissé magasabb fog lenni. Eger (lyceum), 1891. május 1. *Babik József*, tanítóképző tanár.

VEGYESEK.

Liebleitner-ünnepély Pozsonyban.

Lapunk tisztelt olvasói előtt ismeretes férfiu *Liebleitner János* a pozs. szt. Mártonról ez. kath. népisk. igazg. tanítója és iparisk. igazgatója, ki a népoktatás terén 50 éven át szerzett érdemeiért, a koronás arany érdemkereszttel tüntettetett ki. Ezen férfiu tiszteletére illetve emlékére rendeztek kartársai f. é. ápril hó 30-án egy ünnepélyt, mely a maga nemében párját ritkítja. Az ünnepély lefo-

lyásáról következőkben referálunk. A programmszerint 9 órakor dr. *Rimely* Károly apát-plebános szt. misét mondott a székesegyházban, amely alatt a »Pozsonyi-Templom-Zeneegylet« működött közre. A szt. mise után a városház nagytermében gyűltek össze az egyletek küldöttségei, az ünnepelt kartársai, tisztelői és barátai. A nagy termet, mely zsúfolásig megtelt *Dröxler* Gusztáv kir. tanácsos s polgármester az ünnepeltnek egykori tanítványa a legnagyobb készséggel engedte át a rendező bizottságnak.

10 órakor elzengte a »Pozsonyi-Dalegylet« vegyeskara ismert szabatossággal a Hymnust. Ez után vásonkeői gróf *Zichy* József, valóságos belső titkos tanácsos és főispán úr Ó Nagyméltósága a következő szavakat intézte az ünnepelthez: »A haladatos trón és hadsereg Cezárnak vitésége elismerésül babérkoszorút nyújtott át. Athen Solomnak emlékszobrot emelt. A nemzetek és egyesek a költőkről és más feltűnő nagyságokról ékes szózással beszélnek. A találmányok és felfedezések embereinek nevét becsben és tiszteletben tartjuk. Ha vizsgálat alá vesszük az összes kitünőségek előmenetelét, azt vagyunk kénytelenek constatólni, hogy ami jó, az legnagyobb részt a tanférfiak áldásos és feláldozó működésének köszönhető. A tanító működése nem reklámot csináló, szerény és következetes az. Tisztelt Aggastyán! Önnek elismerése jelül Ó Felsege a koronás arany érdemkeresztet adományozta; legyen meggyőződve, hogy a legnagyobb örömmel adom át Önnek Ó Felsegétől küldött kitüntetést, azon óhajom kíséretében, adja Isten, hogy azt még számos évekig viselhesse!«

Krammer Paula igazg. tanítónő feltűzi a koronás keresztet.

Erre dr. *Rimely* Károly apát-kanonok és városi plebános úr szólt. Kifejtve *Liebleitner* tevékenységét, aki nem röstelte 50 évig gyermek lenni s akinek működését méltatva felterjesztést intézett a kath. iskolaszék nevében a kormányhoz, hogy őt méltó kitüntetésben részesítsék; köszönetet mondott a főispánnak és a város polgármesterének, kik az iskolaszéket ez ügyben hathatósan támogatták. Végül üdvözölve az érdemekben megőszült tanférfiút az iskolaszék nevében, átengedte a szót *Róth* József kir. tan. és tanfelügyelőnek, aki melegen s őszinte örömmel üdvözölte őt kitüntetése alkalmából, kívánva, hogy még számos évig legyen a miénk!

Most *Liebleitner* köszönetet mondott a főispánnak, a városi plebánosnak és a kir. tanfelügyelőnek.

Ezek után üdvözölték a jubilánst: *Schlick* József igazg. tanító, kath. kartársai nevében átnyujtva neki egy ezüst serleget azon kívánattal, hogy azt még sok éven át használhassa. *Feigler* Ferencz tanító az ipariskola tantestülete nevében átnyujtva egy emlékiratot az ünnepelt kitünően sikerült arczképével, melyet *Pitthardt* Lajos tanító s ismert festő művészi keze készített. — *Pirchala* Imre kir. kath. főgyma. tanár, a pozsonyi középiskolák ne-

vében. dr. *Wagner* Lajos főreáliskolai tanár a »Pozsonyi általános Tanítóegylet« nevében. — *Csáder* Gyula igazg. tanító, az ágost. hitv. népisk. tantestülete nevében. — *Buxbaum* Henrik tanító, az izr. congressus tantestülete nevében. — Gróf *Pálffy* István úr Ó Méltósága, a »Pozsonyi Művészek és Nyelvtanítók-Egylete« nevében átnyujtva egy bársonyba kötött emléklapot. — Dr. *Kanka* Károly, kir. tan. az orsz. kórház főorvosa a »Pozsonyi Természettudományi- és Orvosi-Egylet« nevében. Végül a »Pozsonyi-Dalosegylet« élénkelte a Szózatot, mire az ünnepély véget ért.

Este társas vacsora volt a Häckl-féle vendéglőben, a mely alkalommal felköszöntésekben nem volt hiány. A vacsora alatt Liebleitner János életrajza osztatott ki a jelenlevők között, melyet lapunk számára *Zelliger* Arnold igazgató-tanító írt.

X. Y. Z.

Szent Alajos-album. Mint már jeleztük a főváros főrangú hölgyei között mozgalom indult meg, hogy sz. Alajos halálának 3 százados évfordulóján, az ő magasztos erényeire úgy hívják fel a közfigyelmet, hogy díszes albumlapokat köröztetnek az országban, kérve a főtiszt. urakat, hogy a lelki-vezetésük alatt álló mindkét nembeli ifjúságot buzdítsák, hogy sajátkezü aláírásukkal ajánlják magukat — lelkük tisztaságának megőrzése czéljából — gonzagai sz. Alajos mennyei pártfogásába, irni nem tudó gyermekek helyett tegyék meg a felajánlást és bejegyzést az anyák. Az aláírási ívek nemsokára elkészülnek és ameddig a készlet tart, szívesen szolgálók vele bárkinek a ftdő urak közül, aki velem czimét és az aláírók számát legalább hozzávetőleg közli, hogy tudjam, kinek hány ívet küldjek. Egy ívre 150 név fér. Az ívek megrendelése költséggel nem jár; mindenki ingyen kapja azokat; ha azonban valaki önkényt járul némi költséggel a tetemes költségek fedezéséhez, úgy azt a bizottság nevében köszönettel fogom fogadni és kívánatra nyilvánosan nyugtázni. Igen kérem a ft. urakat, ügyeljenek arra, hogy az aláírók az íveket be ne szennyezzék és hogy azok úgy legyenek a visszaküldéskor becsomagolva, hogy gyürődést ne szenvedjenek; legjobb lesz a visszaküldésre azt a módot választani, amelyet a küldésre mi használtunk. Az íveket tessék direkt reám czímezni (dr. Robitssek IV. Budapest, központi papnevelőintézet) és azokat legkésőbb öt-hat nap leforgása alatt nekem elküldeni, hogy elég időm legyen azokat rendezni, beköztetni és Rómába küldeni, ahol állandó bizottság van elfoglalva az előkészületi munkákkal sz. Alajos halála napjának minél fényesebben való megünneplésére. Kötelességemnek fogom ismerni annak idején a díszalbum sorsáról a ft. papságot értesíteni. Ezen alkalommal helyén valónak tartom elmondani, hogy az ívekkel együtt minden aláíró számára sz. Alajos hiteles képe után készült emléklapot akartam küldeni, amelynek hátlapjára néhány az egyház által approbált imát nyomtattam volna. Ugy vagyok meggyőződve, hogy a hitoktató urak lelkes szavai után az ilyen képecske biztosította volna legjobban azt a lelki hasznot, amelylyel az ilyen aláírásoknak járnia kell, hogy értelmük

legyen. De sajnos nem bírtam az óhajtott összeget beszerezni és így a jó ügy érdekében a következő ajánlattal bátorodom a ft. urak elé lépni, szíveskedjenek tudomásul venni, hogy egy budapesti cs. és királyi ndvari litografus (Pataky József) hajlandónak nyilatkozott, hogy azon esetre, ha körülbelül 100.000 képecskére történik megrendelés, ő ezért hat frtért kész elkészíteni finom papíron, három oldalra terjedő szöveggel. Tekintettel már most arra, hogy a ft. urak sokszor vannak olyan helyzetben, hogy emlékül sz. képeket kell kiosztaniok, úgy vélném, előnyös volna nem csak takarékosági, hanem vallásos és eszthetikai szempontból is, ha többen összeállnánk és a képecskék közforgalomba való boesátását lehetővé tennők, azért bátorodom ebben a tekintetben is szolgáltatomat készséggel felajánlani és kérni, hogy mindazok, akik ezer vagy legalább 500 képre reflektálnak és hajlandók megrendelést tenni, szíveskedjenek szándékukat tizenkét nap lefolyása alatt velem közölni és ha akad az országban kellő számú megrendelő, örülni fogok, hogy a közkezen forgó izléstelenül készített szent képeink száma ismét fogy. Végül a ftdő urakat újból kérve, hogy sz. Alajos iránt való tiszteletből, a most említett mozgalmat tőlük telhetőleg pártolni méltóztassanak, maradok azon reményben, hogy úgy az aláírások számát, valamint az Album kiállítását, de leginkább sz. Alajos tiszteletét illetőleg, a többi kath. nemzet között helyet fog elfoglalni a magyar, a ftdő urak alázatos szolgálja dr. *Robitssek Ferencz*.

Népszerű miniszter. Április hó 17-én az I. ker. krisztinaiéri közs. el. népiskolát gróf *Csáky Albin* kultuszminiszter meglátogatta. Kiséretében voltak: Berzeviczy államtitkár, Szathmáry min. oszt. tanácsos, Lévy kir. tanfelügyelő osztálytanácsos, dr. Verédy K. kir. tanácsos bpesti kir. tanfelügyelő és dr. Gombár T. kir. tanácsos urak. Ő excellentiája az osztályokat sorra járta s mindenütt intézett a növendékek némelyikéhez egy-egy kérdést s őszinte örömet fejezte ki a felett, hogy a felszólított német ajku növendékek szép magyaros kiejtéssel feleltek. Csaknem egy órai időzés után Ő excellentiája »a legnagyobb meglepődését« nyilvánítva, iskolaszékünk érdemes elnökétől dr. B. Schwartzert Ottó, Perthl Géza és Rostaházy Kálmán plebános iskolaszéki tagok, valamint az iskola derék igazgatójától Garay Antal uraktól bucsút vett. *

A budapesti (budai) tanító-egylet f. évi ápril 9-én tartott közgyűlése a következő tételt tűzte ki, idei pályakérdésül a maga tagjai számára: *Mely elvek szerint és minő terjedelemben tanítsuk a földrajzot a főváros III. elemi osztályában?* Mutassa meg az író a tanítás menetét egyes minta-leczkék és rajzok kíséretében: 1. földrajzi alapfogalmak, 2. valamelyik kerület, 3. a főváros határa és 4. környéke, valamint 5. a megye általános képének megismertetésénél. — Pályadíj: 50 frt o. é. Pályázati határidő 1891. szeptember hó 1-én. *

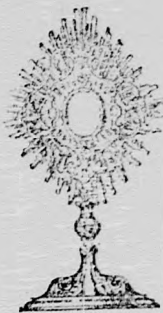
Az 1885. évi országos kiállításon kitünő munkáért és jó ízlésért a nagy kiállítási éremmel kitüntetve.

GAYORA JÓZSEF

egyházi ruhák, szerek, társulati és templomi zászlók müintézete
Budapesten, váczi-utcza 17. szám.

Ajánlja dusan felszerelt
egyházak és kápolnák
 berendezéséhez szükséges tárgyait, a legjutányosabb áron, a lehető legszébb kivitelben, ugy a római kath. mint a keleti ritus szerint. — Nevezetesen: **miseruhák, Ornatusok, reverendák, czimádák, egyházi és társulati lobogók, szent szobrok,**

csillárok, kelyhek.
 Monstranciák, stációképek, oltárok, úrkoporsókat, stb. stb.

Régi ruhák újítását, valamint tűz-aranyozást és ezüstölést elvállalja és olcsón készíti el. Arany-, ezüst- és selyem-hirázések és himzett egyházi ruhák nagy választékban.

Pontifikáló eszközök, Infulák.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása. (Budapest, Andrassy-út 21.)

1890. év folyamán a nagyv. vallás- és közokt. magy. kir. miniszterium által

elemi népiskolák számára engedélyezett tankönyvek jegyzéke.

A tankönyv címe:	A miniszteri engedélyezés száma	A miniszteri engedélyezés száma
Báthory Nándor , Természetr. 40 kr.	6.326—1890	8.711—1390
Brózik Károly , Földrajz IV. osztály számára . . . . . 20 kr.	3.973—1890	49.635—1890
— Az V. osztály számára . . . . . 30 kr.		
— A VI. osztály számára . . . . . 20 kr.		
Buza J. , Naturgeschichte. Übersetzt von L. Mende. (Németajk. sz.) . 40 kr.	7.491—1890	49.635—1890
Csapody-Gerlóczy , Egészségtan 24 kr.	12.755—1890	7.908—1890
Dobóczy Lajos , Gazdasági és kertészeti füzetek I. füzet, 4. kiad. 18 kr.	49.933—1890	6.527—1890
— II. füzet, 2. kiadás . . . . . 18 kr.	11.662—1890	21. 56—1890
— III. füzet, 2. kiadás . . . . . 18 kr.	11.662—1890	
Erényi-Balassa , Kis magyar nyelvtan. 8. kiadás . . . . . 30 kr.	19.444—1890	7.487—1890
Gööz-Schön-Trájtler , Abc és olvasókönyv . . . . . 20 kr.	16.163—1890	7.487—1890
— Fali olvasóablak (13 írott, 13 nyomtatott) . . . . . 3 frt.	16.163—1890	55.050—1890
— Magy. nemz. olvasók. Új lenyomat. II. oszt. 30 kr.	4.954—1890	43.380—1890
— " " " III. " 36 kr.		
— " " " IV. " 40 kr.		
— " " " V. ill. 5. 6. " 62 kr.		
— " " " VI. " 64 kr.	15.354—1890	
Heller Ágost , Természettan. A kémia elemeivel . . . . . 40 kr.	55.049—1890	
Kuttner-Suppan , Erster Unterricht in der Naturgeschichte. (Német tan nyelvű iskoláknak). 8. kiad. 40 kr.		
Langraf M. , Deutsche Sprachlehre. (Németajk. sz.) II. rész. 22. kiad. 36 kr.		
Mayer Miksa , Rövid alkotmánytan. 18. kiadás . . . . . 16 kr.		
— Kurze Verfassungslehre. (Németajk. számára) . . . . . 20 kr.		
Németnyelvtan . Földadatokkal. 6 k. 40 kr.		
Spitzer Lipót , Német nyelvyakorló. 4. kiadás . . . . . 30 kr.		
Vargyas Endre , Földrajz az osztatlan népiskolák számára. 4. kiad. 20 kr.		
— Történet az osztatlan népiskolák számára. 2. kiadás . . . . . 20 kr.		
— Természetr. az osztatlan népiskolák számára. 2. kiadás . . . . . 2 kr.		
— Természettan . . . . . 24 kr.		
Vargyas-Groó , Prirodopis. (Tótajk. aknak) . . . . . 20 kr.		
Felső népiskolák számára.		
Gööz-Tóth , Magyar olvasókönyv. I. kötet. Füzve 60 kr., kötve 80 kr.	21.444—1890	19.449—1890
— II. kötet. Füzve 70 kr., kötve 80 kr.		
— III. " " " 80 " " " 1 frt.		
Környei-Gyulay , Gyakorlati irálytan. 6. kiadás . . . . . 90 kr.		
Kuttner Sándor , Kis általános földrajz. Átdolgozták: Suppan V. és Lankó A. 24. kiad. Füzve 48 kr. kötve 60 kr.		15.352—1890

Tiszteletpéldányok, áttekintés és tankönyvül való szives alkalmazás czéljából, ingyen és bérmentve küldetnek meg.